

הנחיות להכנת מקרה קצר למטפלים ולאנשי חינוך

שלום רב וברוכה הבאה לתהליך ההכשרה הרשמי של ארגון DIR ישראל!

לשמחתנו, נמצאת מתאימה¹ להשתתף בשלב הראשון בתהליך ההכשרה הרשמי של ארגון DIR ישראל. בשלב זה, המשתתפים מציגים תיאור מקרה קצר בסמינר מרכזי. משך הסמינר הוא ארבעה ימי לימוד מלאים (סה"כ 47 שעות אקדמיות). הסבר מפורט יותר לגבי התנהלות הסמינר תוכלי לקרוא במסמך "הנחיות כלליות לתהליך ההכשרה". אנא הקפדי לקרוא בעיון את ההנחיות המופיעות במסמך זה.²

באמצעות הצגת המקרה הקצר תוכלי ליישם את השימוש במושגים של מודל ה-DIR, לבחון את יחסי הגומלין של הילד אתך, להעריך את יכולותיו ההתפתחותיות-תפקודיות של הילד, לחשוב על אופן עבודתך ולבחון את החוויה שבה התנסית במהלך העבודה עם הילד.

הדגש בהצגת המקרה הקצר הוא על האופן שבו את יוצרת אינטראקציה מותאמת בזמן ה-Floortime הכוללת התאמה של האסטרטגיות לשלב ההתפתחותי שבו הילד מתפקד ולפרופיל שלו. מצאנו, כי תהליך ההצגה (הבחירה בקטעי וידיאו קצרים) ודיונים על עבודתך, הם הדרך הטובה ביותר להעמיק את החשיבה שלך אודות שלושת החלקים השונים של מודל ה-DIR.

הצגת המקרה היא הזדמנות לחשוב על עבודתך על פי מודל ה-DIR, להמשיג את עשייתך הטיפולית באמצעות המושגים שבבסיס המודל ולשתף אותנו בעבודתך הטיפולית/חינוכית עם ילד אחד. היתרון בסמינר מסוג זה הוא האפשרות להציג את המקרה שלך בפני קבוצה תומכת ובטוחה ולהיחשף למגוון אנשי טיפול וחינוך, כמו גם למדריכות, שאינן המדריכות הקבועות שלך.

חשוב לזכור, כי ימי הסמינר מיועדים ללמידה. הסמינר אינו מהווה תחליף להדרכה אישית שלך.

אנו שואפים, שתוכלי להציג את עבודתך עם הילד ללא קשר למהירות ההתפתחות, לעצמתה ולשינוי שחל בו ובמשפחתו. באמצעות ההצגה, נוכל לראות את התהליך שעשית עם הילד ולהבין את החשיבה שכיוונה את התהליך.

המסמך שלפניך כולל שלושה חלקים עיקריים:

חלק ראשון: פנייה למטפלים ולאנשי חינוך כאחד.

חלק שני: דגשים נפרדים למטפלים.

חלק שלישי: דגשים נפרדים לאנשי חינוך.

1 לסמינר ראשון אפשר להגיע רק אם את נמצאת בתהליך הדרכה אישי או קבוצתי אצל מדריכה המוכרת ומאושרת להדרכה על ידי ארגון DIR ישראל ואם קיבלת את מספר שעות ההדרכה המוגדר לשלב זה (10 שעות הדרכה פרטנית למקרה קצר, או הדרכה קבוצתית ע"פ יחסי ההמרה הנדרשים). אפשר להגיע לסמינר הראשון גם אם טרם השתתפת בקורס עקרונות.

2 המסמך כולל פרטים רבים. אנא, הקפדי לקרוא בעיון את ההנחיות המופיעות כאן, כדי להגיע מוכנה לתהליך ההכשרה. ההנחיות כתובות בלשון נקבה, אך מיועדות לגברים ונשים כאחד.

חלק ראשון: פנייה למטפלים ולאנשי חינוך כאחד

הנחיות כלליות

בהצגת מקרה קצר עלייך להתייחס למספר דגשים:

משך המקרה: ההצגה צריכה להיות של התערבות טיפולית הנמשכת מעל שלושה חודשים ועד שנה. בשלב זה לא תוכלי להציג מקרה של ילד, שעמו עבדת יותר משנה.

בחירת המקרה: האתגר הגדול ביותר הוא בחירת המקרה! אנא התייעצי עם המדריכה שלך לגבי הבחירה.

• בשלב זה ברצוננו לראות אותך בזמני ה-Floortime עם הילד. לכן, אין להביא קטעי וידיאו של ההורים או של הצוות החינוכי במשחק עם הילד.

• הקפידו להסתיר כל מידע מזהה ולקבל אישור חתום על ידי ההורים להצגת המקרה וקטעי הווידיאו.

קטעי וידיאו: בחרי שניים או שלושה קטעי וידיאו מנקודות זמן שונות, המשקפות את התהליך הטיפולי על רצף הזמן שלו, שבהם רואים אותך מיישמת Floortime עם הילד.

• משך קטעי הווידיאו - בין חמש לשמונה דקות.

• נא הקפידו שלא להביא קטעים בני פחות משתי דקות טיפול רצופות.

• יש להביא את קטעי הווידיאו בצירוף שני גיבויים (מחשב אישי/דיסק און קי).

• נשמח אם תרגישי חופשיה בעת ההצגה ותוכלי לציין במה אינך בטוחה ומה הן שאלותייך. הדיון הקבוצתי ינסה לענות עליהן.

הנחיות לגבי ההצגה בקבוצה

משך הזמן: הזמן המוקצב להצגת המקרה הקצר ולדיון הקבוצתי הוא 45 דקות, הנחלקות כלהלן:

• 25 דקות להצגת הרקע, הפרופיל, השלבים ההתפתחותיים, תהליך ההתערבות עם הילד וקטעי הווידיאו שנבחרו (שמשכם בין חמש לשמונה דקות). הקפידו לא להאריך מעבר למספר דקות לגבי הרקע המשפחתי בעת ההצגה המקרה, כך שישאר לך זמן לתיאור הפרופיל, השלבים, קטעי הווידיאו והתהליך הטיפולי.

• 20 דקות לדיון הקבוצתי.

דף מלווה: עם התחלת ההצגה עלייך לחלק לחברי הקבוצה ולמנחות את ה"דף המלווה" (הסבר על "הדף המלווה" מצורף בזה). רשמי את שמך, אך השתמשי בשם בדוי או בראשי תיבות לציון שמו של הילד.

לא ניתן להציג מקרה ללא "דף מלווה", שהוכן לפי ההנחיות המצורפות.

קטעי הווידיאו: בכל דרך שתבחרי להציג את המקרה בקבוצה, על קטעי הווידיאו להיות ערוכים במדויק לצורך ההצגה.

• לפני ההצגת קטעי הווידיאו יש לתת תיאור קצר של הילד: גילו בזמן צילום קטע הווידיאו, השלב שבו נמצאת תכנית הטיפול וכל פרט אחר הנראה לך רלוונטי.

• לאחר מכן, יש לספר בקצרה מה נראה בקטע הווידיאו: לתאר את האינטראקציה המוצגת, באילו שלבי FEDL (Functional Emotional Developmental Level) הילד מתפקד, כיצד בא לידי ביטוי הפרופיל הסנסומוטורי-אפקטיבי שלו, באילו אסטרטגיות של Floortime השתמשת בקטע הווידיאו ומדוע. במהלך הצפייה המשותפת

בקטעי הווידיאו ננסה להבין מה נדרש כדי להיות באינטראקציה זורמת (continuous flow) עם הילד. אנו רוצים להתבונן על מה שקורה בפועל עם הילד ולהבין מה צריך לעשות, כדי לעזור לו לטפס בסולם ההתפתחותי, מהן האסטרטגיות המתאימות בכל שלב, מהם תהליכי העיבוד הסנסורי אשר מאפיינים אותו ומה הפרופיל השפתי שלו וכיצד הוא משפיע על האינטראקציה.

המתווה הבא יעזור לך למקד את הדגשים הייחודיים לשלב המקרה הקצר: הכנה וכתובת ה"דף המלווה" והכנת המקרה להצגה בקבוצה (במהלך הצגת המקרה יש לך הזדמנות להרחיב לגבי הנושאים המוזכרים בתמצות ב"דף המלווה"):

הערכה והיכרות

היסטוריה רלוונטית: התפתחות, משפחה ובריאות (שקלי להשתמש בנקודות על פי ציר הזמן, כדי לשקף נקודות ומאפיינים חשובים בהצגה שלך ולחסוך זמן).

שלבים התפתחותיים: צייני מה היה הטווח התפקודי (לדוגמה בין שלבים 1 ל-3) בתחילת הטיפול ופרטי אילו איכויות מתוך כל שלב היו קיימות בצורה מבוססת ואילו עדיין הוו אתגר ובאילו מצבים. צייני אם השלב לא היה מצופה מבחינת הגיל הכרונולוגי. מומלץ לתת דוגמאות להמחשה מתוך תהליך ההיכרות ו/או ההערכה.

קידוד: היעזרי בשאלון ה-*FEAS*, כדי להעמיק את הבנתך בניתוח השלבים ההתפתחותיים. אין צורך בשלב זה לקדד את השאלון, אך יש צורך להכיר אותו על ידי ניתוח קטע וידיאו אחד לפחות.

אבחנה NDRC: חלוקה לקבוצות (מתוך ה-*DMIC*) בתחילת הקשר הטיפולי. התייחסי גם לאבחנות נוספות אם היו ולהערכות שביצעת בהתאם למקצוע האם שלך (*DC 0-5, ADOS, CARS, DSM 5*), הערכת תפקוד תל"א לאנשי חינוך, אבחון שפה ותקשורת לק"ת, פרופיל סנסומוטורי ועיסוקי למרב"ע).

פרופיל סנסומוטורי: תארי את הפרופיל הסנסומוטורי של הילד בתחילת הטיפול ואת רמות העוררות שלו (על פי הבנתך ועל סמך התייעצות עם גורמי מקצוע רלוונטיים).

- התייחסי לתגובות הסנסורית של הילד, האם מדובר בתגובות יתר, תת-תגובות, חיפוש סנסורי או פרופיל מעורב.
- התייחסי למערכות החוש השונות ותארי כיצד הן פועלות ובאות לידי ביטוי בהתנהגות הילד בטיפול או במסגרת החינוכית (התייחסי למערכות החוש – טקטילי, וסטיבולרי ופרופריוצפטיבי, ולחושים הויזואלי, אודיטורי, אולפקטורי – חוש הריח). התייחסי לאינטגרציה שבין מערכות החוש השונות.
- הסבירי כיצד לדעתך הפרופיל הסנסומוטורי של הילד משפיע על התנהלותו בטיפול או במסגרת החינוכית והמחישו זאת באמצעות דוגמאות.
- **פרופיל שפתי:** תארי את הפרופיל השפתי של הילד – האם קיים איחור בהתפתחות השפה (על פי הבנתך ועל סמך התייעצות עם גורמי מקצוע רלוונטיים).
- התייחסי ליכולת ההבנה של הילד את סביבתו ואת כוונותיה וליכולתו להיענות ולהגיב למסר מילולי. כמו כן, התייחסי ליכולתו של הילד להביע את כוונותיו: אילו כוונות הוא מביע, באיזה אופן הוא עושה זאת, האם באופן מילולי/בלתי מילולי/אמצעי תת"ח.
- אם קיים מידע רלוונטי, שחשוב לך להוסיפו בהתייחס למקרה הייחודי, אנא עשי זאת.

פרופיל משפחתי: תארי בקצרה את הפרופיל המשפחתי, כפי שנחשפת אליו בתחילת ההיכרות עם הילד. הדגישי נקודות לגבי המערך המשפחתי ודפוסי התקשורת במשפחה הנראות לך משמעותיות למהלך ההתפתחותי של הילד.

תכנית ההתערבות

- תארי את המערך הטיפולי והחינוכי של הילד. התמקדי בחלק שלך במערך הטיפולי-חינוכי: הבנותייך לגבי השלבים ההתפתחותיים של הילד והפרופיל הסנסורי שלו בזמן העבודה עמו ב-Floortime.
- זה המקום להבאת קטעי הווידיאו ולהרחבה לגביהם. התייחסי בנפרד לכל קטע וידיאו ופרטי את האסטרטגיות שבהן בחרת להשתמש ב-Floortime בעקבות ההערכה שביצעת ובהתייחס להתאמתן לפרופיל החושירגשי והשפתי ולשלבי ההתפתחות של הילד באותו הזמן.
- אם רלוונטי למקום עבודתך, תארי את הקשר שלך עם ההורים.

התבוננות בעצמי

פרטי כיצד מודל ה-DIR השפיע על עבודתך עם הילד והמשפחה. התייחסי לפרופיל הסנסורי-אפקטיבי שלך – מה מאפיין אותך בעבודה בכלל ועם הילד והמשפחה הייחודיים בפרט, במה הפרופיל הייחודי שלך תרם או הקשה עלייך בטיפול, מה למדת על עצמך במהלך העבודה עם הילד והמשפחה ומהם האתגרים שעדיין עומדים בפנייך.

חלק שני: דגשים לאנשי טיפול בעת הכנת מקרה קצר

כאשת טיפול, אנא צייני בעת הכנת המקרה:

- אתגרים משמעותיים שעלו במהלך תהליך ההערכה שנעשה לילד.
- כיצד הערכתך הראשונית הנחתה אותך בתכנון הטיפול בילד ובבניית מטרות הטיפול, הן מבחינת הטיפול בשלבים והן מבחינת הקשר לפרופיל האישי שלו.
- מהן השאלות שגותרו פתוחות בשלב ההערכה, מה ציפית שיקרה במהלך הטיפול על סמך תהליך ההערכה וכיצד ביצעת את המעקב.

חלק שלישי: דגשים לאנשי חינוך בעת הכנת מקרה קצר

כאשת חינוך, אנא צייני בעת הכנת המקרה:

- אתגרים משמעותיים שעלו במהלך ההערכה שלך ושל הצוות הטיפולי במסגרת החינוכית ביחס לילד.
- האם וכיצד השפיע הפרופיל האישי של הילד ושלבי ההתפתחות עמם הוא מתמודד על השתתפותו במהלך היום בגן/בכיתה (בפעילויות השונות ובזמנים השונים ביום).
- האם – ואם כן, כיצד, השפיעו היכרותך עם הילד ואופן השתתפותו על תכנון התכנית האישית שלו בגן/בכיתה.

עד כאן ההנחיות, ומכאן לעבודה!

אם במהלך ההכנה נתקלת בקשיים או בשאלות, אנא התייעצי עם המדריכה שלך או כתבי אלינו לפי פרטי ההתקשרות המופיעים בהמשך.

בהצלחה!

צוות ארגון DIR ישראל

פרטי התקשרות: דוא"ל: dirisrael@gmail.com, טלפון: 054-5365716.